

บทคัดย่อ

รายการสารคดีในปัจจุบันเป็นรายการโทรทัศน์ประเภทหนึ่งที่ได้รับคามนิยมมากขึ้นสำหรับผู้ชมรายการ อีกทั้งด้านบริบทกฎหมายสังคมไทยที่ส่งเสริมการสนับสนุนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จะพบว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับงานด้านวัฒนธรรมตามมาตรา 24 ในการจัดทำแผนแม่บทกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมโดยสื่อและสื่อมวลชน ซึ่งสื่อโทรทัศน์นับเป็นสื่อที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมแก่ประชาชนในรูปแบบของรายการสารคดี เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้ชมได้ง่ายและรวดเร็วด้วยการแพร่ภาพและเสียง อีกทั้งยังเป็นสื่อที่ให้ความรู้ควบคู่ไปกับความบันเทิงอีกด้วย

ถึงแม้ว่ารายการสารคดีจะเป็นรายการที่ยังไม่ได้รับความนิยมมากนักจากผู้ชมรายการโทรทัศน์แต่ก็เป็นรายการโทรทัศน์ประเภทหนึ่งที่มีความสนใจจากบริษัท หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ในการผลิตรายการสารคดีเพื่อการเสริมสร้างภาพลักษณ์แก่องค์กร โดยสังเกตได้จากการใช้โฆษณาผ่านสื่อประเภทรายการสารคดีที่มีการใช้บประมาณเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2548 และปี พ.ศ.2549 จึงทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่ารายการสารคดีทางโทรทัศน์เริ่มเป็นที่น่าสนใจและมีการขยายตัวขึ้น และจากการมีบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์หลายรายหันมาเพิ่มรายการที่เป็นการผลิตรายการสารคดีเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมรายการตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะรายการสารคดีท่องเที่ยวที่ส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม เพราะเป็นรายการที่ให้ทั้งความบันเทิงและความรู้ที่น่าสนใจเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และเรื่องราวของไทย เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความสนใจในความเป็นไทย และเกิดพฤติกรรมในการท่องเที่ยวในประเทศไทยรวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้ดำรงอยู่ ให้มีการสืบทอด และเป็นที่ยึดต่อไป

สำหรับการศึกษาวิจัยโครงการจัดตั้งบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์เชิงสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์บริษัทผู้ผลิตรายการสารคดี 7 บริษัท ได้แก่ บริษัท ชามูโร จำกัด บริษัท พาโนรามา ดิออกคิวเมนทารี จำกัด บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีวีบูรพา จำกัด บริษัท อาร์ เอ็น ที จำกัด (มหาชน) บริษัท ลักซ์ 666 จำกัด และสถานีโทรทัศน์ไอทีวีฝ่ายผลิตรายการย้อนรอย และทำการศึกษาจากการสำรวจความคิดเห็นของประชากรต่อการรับชมรายการสารคดี และรายการสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมทางโทรทัศน์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าผู้ชมรายการเริ่มหัน

มาให้ความสนใจรายการสารคดีเพิ่มมากขึ้น และเห็นว่ารายการสารคดีเป็นรายการอีกประเภทหนึ่งที่เป็นทางเลือกในการรับชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งสถานีโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการรับชมรายการสารคดีคือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. โมเดิร์นไนน์ ทีวี เพราะเป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีการผลิตรายการสารคดีเป็นจำนวนมาก สำหรับผู้ที่รักการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากตำราเรียน ด้วยแนวคิดที่ว่า "สังคมอุดมปัญญา" จึงเป็นโอกาสอันดีในการที่จะเข้าสู่ตลาดการผลิตรายการสารคดีสำหรับผู้ผลิตรายการสารคดีหน้าใหม่

จากการศึกษาวิจัยโครงการจัดตั้งบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์เชิงสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการจำลองรูปแบบการจัดตั้งบริษัท กลั่นสุข เทเลวิชั่น จำกัด เพื่อเป็นบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์เชิงสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อป้อนสู่สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. โมเดิร์นไนน์ ทีวี เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยการนำเสนอในรูปแบบของรายการสารคดีท่องเที่ยวเพื่อให้ผู้ชมได้รับทั้งสาระความรู้และความบันเทิง ซึ่งในช่วง 1-2 ปีแรกบริษัทจะทำการผลิตรายการโทรทัศน์เชิงสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมจำนวนสองรายการ คือรายการทำเที่ยว...ทั่วทิศ ความยาว 30 นาที และรายการสืบสานขนานต่อ ช่วงก่อนข่าว ความยาว 1 นาที โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนอายุระหว่าง 22 – 40 ปี เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่สามารถกระตุ้นและเกิดพฤติกรรมการตอบสนองในการรับรู้และการไปท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ทางบริษัทยังได้จัดทำแผนวิสัยติรายการในตอนนี้ออกอากาศไปแล้วเพื่อให้ประชาชนสามารถเลือกรับความรู้ในการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมจากสื่อวิสัยติได้อีกทางหนึ่ง และเพื่อเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่งของบริษัท

เนื่องจากบริษัท กลั่นสุข เทเลวิชั่น จำกัด เป็นบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เชิงสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมรายใหม่ ฉะนั้นการประชาสัมพันธ์รายการและบริษัทจึงมีความจำเป็นสำหรับการผลิตรายการเพื่อให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้ชมและในวงการบันเทิง โดยบริษัทได้มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์เป็นสองระยะ คือ การวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะเริ่มต้นเพื่อให้เป็นที่รู้จัก และการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะที่สองเพื่อเป็นการตอบก้าให้ผู้ชมรายการรับชมรายการอย่างต่อเนื่อง และนอกเหนือจากการประชาสัมพันธ์แล้วนั้น สิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือ เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอรายการ ดังนั้นบริษัทจึงได้มีการทำการวิจัยเพื่อทราบความต้องการของผู้ชมรายการและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ชมรายการและผู้สนับสนุนรายการ เพื่อให้รายการมีความน่าสนใจและมีผู้รับชมรายการอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการจัดตั้งบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์เชิงสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมจึงต้องมีการศึกษาทั้งทางด้านการผลิตรายการ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และการวางแผนกลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริษัทสามารถดำเนินธุรกิจการผลิตรายการทางโทรทัศน์ที่ให้ทั้งสาระความรู้และความบันเทิงสู่สังคมได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป